

z povahy papíru majiteli znějícího plynoucí podmínkami k pojistce připojenými obmezena a to jednak odstavcem 2. §2, dle kterého jest v postupu, zástavě a prodeji pojištění třetí osobě potřeba svolení ředitelství žalované společnosti, jednak stanovením § 9, dle něhož jest žalovaná společnost oprávněna zkoumati legitimaci majitele pojistky. Těmito ustanoveními ztrácí sporná pojistka právní povahu papíru doručiteli znějícího i kdyby jinak za takový pokládána býti mohla. Názor dovolatelův, že ustanovení § 9 podmínek obsahuje jen všeobecně platnou právní normu, dle které plnění obmyslného dlužníka závazku nezbavuje, nelze sdíleti, neboť žalovaná společnost si vyhradila v tomto řádu právo, zkoumati legitimaci beze všeho obmezení, tedy v každém případě, nikoli jen v případě obmyslnosti, a jest jí tím ponecháno na vůli, chce-li tohoto práva použiti čili nic. Rovněž nelze sdíleti názor dovolatelův, že si obě shora citovaná ustanovení pojišťovacích podmínek odporují. Žalobce udává, že mu pojistka byla odevzdána Vilémem B-em, otcem pojištěného Bedřicha B-a. Nebyl tedy původně z pojistky oprávněn žalobce, nýbrž Vilém B. a není také sporu o tom, že převod pojistky na žalobce se stal bez svolení žalované společnosti. Za těchto okolností byla žalovaná společnost tím spíše oprávněna použiti ustanovení § 9 podmínek a zkoumati žalobcovu legitimaci a lze důvodně míti za to, že by sotva na tomto svém právu trvala, kdyby k převodu pojistky na žalobce byla dala své svolení. Obě ustanovení si tedy neodporují, nýbrž vzájemně se doplňují.

### Čís. 663.

**Nelze mluvit o lichvě, dal-li si věřitel na úhradu své ohrožené pohledávky postoupiti o něco vyšší pohledávku dlužníkovu.**

(Rozh. ze dne 14. září 1920, Rv I 388/20.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu na 300 K podali žalovaní námítky, v nichž uplatňovali proti směneční pohledávce započtením pohledávku, která jim vznikla tím, že žalobce, využívaje jejich peněžní tísně, dal si r. 1918 poskytnouti na úhradu své pohledávky 1030 K pohledávku žalovaných proti firmě G. ve výši 1300 K, již pak zcela vydobyl, a že si dal kromě toho již dříve poskytnouti odměnu 100 K za zjednání zápůjček, tvrdíce, že jednání žalobcovo směřuje proti § 1 zákona o lichvě, čís. 275/1914 a že tudíž mohou dle § 7 cit. zák. požadovati vrácení příslušných penězů. Procesní soud první stolice uznal započítávanou pohledávku a platební příkaz zrušil. Důvody: Jednání žalující strany má všechny známky lichvy dle § 1 zákona ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák. a žalovaná strana proto dle § 7 téhož zákona právem požadovati může vrácení příslušných obnosů, byť i státní zastupitelství k trestnímu stíhání žalobcovu se nerozhodlo. Příslušející jí takto protipohledávku může strana žalovaná právem započtením namítati a poněvadž tak učinila, pominul žalobní nárok dle § 1438 obč. zák. a platební příkaz musil býti zrušen. Odvolací soud ponechal směnečný platební příkaz v platnosti. Důvody: Nelze nazvati lichvou, da-li si věřitel na úhradu své ohrožené pohledávky postoupiti pohledávku, dlužníku proti třetí osobě i ve větší výši příslušející. Vždyť nedostalo se mu tím hotového

zaplacení, nýbrž pouhé možnosti, že mu snad tato osoba třetí zaplatí. Když pak na postoupenou pohledávku žalobce skutečně obdržel celý obnos, na který zněla, nelze v tom, že si ponechal i část, jeho pohledávku převyšující, spatřovati trestní jednání, zavazující věřitele, aby dlužníku odvedl, pokud se týče súčtoval to, o co za postoupenou pohledávku více obdržel, než činí jeho pohledávka za žalovaným. Postup takový, který se stal po poskytnutí zápůjčky, nemohl míti na poskytnutí zápůjčky vlivu, a nelze tu již proto o žádné lichvě mluvit. Též to, že si věřitel dal zaplatiti i za různé cesty, které v dlužníkově zájmu konal, a že si i za opatření zápůjčky jisté částky srazil, pokud se týče zaplatiti dal, nedokazuje, vzhledem k okolnostem, za jakých se to stalo, a vzhledem k tomu, že v době té přece ještě nevěděl, že mu nějaká pohledávka bude postoupena, že tu byl čin lichevní a že by žalovaný byl oprávněn nyní částky ty si srážeti z nového svého dluhu. Vždyť 100 K za opatření zápůjček není výhodou peněžitou, která by byla v patrném a nápadném nepoměru k poskytnutému tehdy úvěru.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

#### Důvody:

Žalobce, převzav pohledávku proti firmě Jan G. a spol. na úhradu své pohledávky, vzal tím zároveň na sebe závazek, vybrati postoupenou mu pohledávku, z čehož plynul další jeho závazek, posečkati žalovaným se splacením dluhu, až by buď byl pohledávku u firmy Jan G. vybral, aneb až by se bylo ukázalo, že pohledávka je nedobytna. Přebytek, o který postoupená pohledávka převyšovala dluh žalovaných a který žalobce mohl vyzískati, byl tudíž odměnou za to, že žalobce pohledávku za firmou Jan G. ku vybírání převzal a do té doby žalovaným se splacením čekal. Jelikož v přebytku 270 K podle tvrzení žalovaných obsažena jest též náhrada za cesty žalobcovy a jelikož žalobce nemohl ani s určitostí na to počítati, zdali se mu podaří celou pohledávku u firmy Jan G. vydobýti, nelze tuto odměnu za převzatý závazek pokládati za přílišnou a nelze tudíž říci, že by byl mezi plněním žalobce a vzájemným plněním žalovaných takový nepoměr, který by podle § 879, čís. 4 obč. zák. činil postup pohledávky neplatným. Že žalovaní zůstali z původní zápůjčky žalobci zavázáni až do zaplacení dluhu, nerozhoduje, poněvadž se tím vydobytnost postoupené pohledávky jinak nezvýšila. Také provise 100 K, kterou si žalobce dal od žalovaných za poskytnutí zápůjčky slíbiti, nebyla přílišnou. Dlužno tu přihlížeti k nebezpečí možné ztráty, které žalobce, poskytnuv žalovaným zápůjčku, na sebe vzal, neboť žalovaní sami udávají, že byli odkázáni pouze na plat prv žalovaného a že jeho plat byl zástavními právy zatížen až po část z exekuce vyňatou, a k tomu, že žalobce při poskytnutí půjčky nevěděl, že mu později bude postoupena pohledávka a že tím nabude větší jistoty.

#### Čís. 664.

Vstoupila-li na místo pohledávky z obchodního spojení pohledávka z novace, nevztahuje se k ní předpis § 1 nařízení ze dne 7. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n.